

OBSAH

PŘEDMLUVA (L. CABADA, M. KUBÁT)	13
1. POLITICKÁ VĚDA JAKO SAMOSTATNÁ SPOLEČENSKOVĚDNÍ DISCIPLÍNA (L. CABADA)	21
1.1. <i>Historicko-politická východiska vzniku politické vědy</i>	21
1.1.1. <i>Existuje politická věda?</i>	21
1.1.2. <i>Kořeny politické vědy</i>	24
1.1.3. <i>Charakter a pole působnosti politické vědy</i>	30
1.1.4. <i>Vnitřní členění politické vědy</i>	31
1.2. <i>Vývoj politické vědy</i>	32
1.2.1. <i>USA a politická věda</i>	32
1.2.2. <i>Politická věda v Evropě</i>	34
1.2.3. <i>Politická věda v českém prostředí</i>	35
1.2.4. <i>Politologická pracoviště v České republice</i>	37
1.3. <i>Shrnutí</i>	40
1.4. <i>Literatura</i>	40
2. POLITIKA JAKO PŘEDMĚT ZÁJMU POLITICKÉ VĚDY (P. ROSŮLEK)	41
2.1. <i>Mnohoznačnost pojmu politika</i>	41
2.2. <i>Definice politiky</i>	42
2.3. <i>Kategorie související s politikou</i>	44
2.3.1. <i>Moc</i>	44
2.3.2. <i>Panství</i>	45
2.3.3. <i>Stát</i>	46
2.3.4. <i>Společnost</i>	47
2.3.5. <i>Ideologie</i>	48
2.3.6. <i>Politické strany</i>	49
2.3.7. <i>Politik</i>	49

2.4.	<i>Politika jako polity – politics – policy</i>	50
2.4.1.	<i>Polity</i>	50
2.4.2.	<i>Politics</i>	51
2.4.3.	<i>Policy (policies)</i>	52
2.5.	<i>Politický řád</i>	53
2.6.	<i>Shrnutí</i>	55
2.7.	<i>Literatura</i>	56
3.	METODOLOGIE POLITICKÉ VĚDY (B. ŘÍCHOVÁ) ...	57
3.1.	<i>Diskuse o metodologii</i>	58
3.2.	<i>Metodologické přístupy aplikované v politické vědě</i>	60
3.2.1.	<i>Historický přístup</i>	61
3.2.2.	<i>Legalistický přístup</i>	61
3.2.3.	<i>Institucionální přístup</i>	63
3.3.	<i>Metody v politické vědě a jejich klasifikace</i>	63
3.3.1.	<i>Experiment</i>	66
3.3.2.	<i>Simulace</i>	69
3.4.	<i>Shrnutí</i>	71
3.4.	<i>Literatura</i>	72
4.	KOMPARATIVNÍ POLITOLOGIE (B. ŘÍCHOVÁ)	74
4.1.	<i>Komparativní metody: charakteristika</i>	75
4.2.	<i>Využití komparativního přístupu v politologii</i>	79
4.3.	<i>Typy komparativních studií</i>	83
4.3.1.	<i>Případové studie (case studies)</i>	83
4.3.2.	<i>Analýza procesů a institucí</i>	85
4.3.3.	<i>Typologie politických systémů</i>	86
4.3.4.	<i>Statistické analýzy</i>	88
4.4.	<i>Časový horizont v komparativních analýzách</i>	92
4.5.	<i>Proměny komparativního přístupu v druhé polovině 20. století</i>	93
4.5.1.	<i>Nová komparativní politická věda</i>	94
4.5.2.	<i>Nový institucionalismus</i>	96
4.6.	<i>Shrnutí</i>	100
4.7.	<i>Literatura</i>	100

5.	POLITICKÁ FILOSOFIE (M. SKOVAJSA)	103
5.1.	<i>Co je politická filosofie</i>	104
5.1.1.	<i>Politická filosofie – politická věda</i>	106
5.1.2.	<i>Normativita politické filosofie</i>	108
5.1.3.	<i>Politická filosofie, politická teorie a dějiny politického myšlení</i>	110
5.2.	<i>Nástin vývoje politické filosofie</i>	111
5.2.1.	<i>Klasická politická filosofie</i>	111
5.2.2.	<i>Moderní politická filosofie</i>	114
5.2.3.	<i>Současná politická filosofie</i>	116
5.3.	<i>Proč existuje politická filosofie? K motivaci politicko-filosofického myšlení dnes</i>	117
5.3.1.	<i>Pluralismus hodnot</i>	117
5.3.2.	<i>Konflikt hodnot</i>	121
5.4.	<i>Problematika současné politické filosofie</i>	124
5.4.1.	<i>Politická filosofie jako rozhodčí hodnotových sporů</i>	125
5.4.2.	<i>Politická filosofie jako ochrana společnosti před hodnotovými spory</i>	127
5.5.	<i>Shrnutí</i>	129
5.6.	<i>Literatura</i>	130
6.	POLITICKÉ IDEOLOGIE (P. ROSŮLEK)	132
6.1.	<i>Politická ideologie jako výtvor novověku</i>	132
6.2.	<i>Klasické politické ideologie aneb ideologický trojúhelník</i> ...	136
6.2.1.	<i>Liberalismus</i>	136
6.2.2.	<i>Konzervatismus</i>	143
6.2.3.	<i>Socialismus</i>	150
6.2.4.	<i>Existuje ideologický trojúhelník?</i>	161
6.3.	<i>„(Staro)nové“ politické ideologie</i>	162
6.3.1.	<i>Environmentalismus</i>	162
6.3.2.	<i>Feminismus</i>	166
6.3.3.	<i>Nacionalismus</i>	169
6.3.4.	<i>Islámský fundamentalismus</i>	175
6.4.	<i>Shrnutí</i>	178
6.5.	<i>Literatura</i>	178

7.	POLITICKÝ SYSTÉM (B. ŘÍCHOVÁ)	181
7.1.	<i>Východiska systémového přístupu</i>	182
7.2.	<i>Model politického systému</i>	183
7.3.	<i>Strukturně-funkcionální přístup ke studiu politického systému</i>	188
7.4.	<i>Vztah politického systému a okolí</i>	189
7.4.1.	<i>Vztah společnost – politika</i>	189
7.4.2.	<i>Centrální politický systém</i>	194
7.4.3.	<i>Vztah politika – společnost</i>	195
7.5.	<i>Shrnutí</i>	198
7.6.	<i>Literatura</i>	199
8.	POLITICKÉ REŽIMY – FORMY VLÁDY (M. KUBÁT)	200
8.1.	<i>Co je politický režim – užití pojmu</i>	200
8.2.	<i>Typologie politických režimů</i>	202
8.2.1.	<i>Parlamentní režim</i>	204
8.2.2.	<i>Prezidentský režim</i>	207
8.2.3.	<i>Poloprezidentský režim</i>	209
8.2.4.	<i>Švýcarský režim</i>	212
8.3.	<i>Politický režim a nedemokratický politický systém</i>	214
8.4.	<i>Diskuse o politických režimech</i>	215
8.5.	<i>Shrnutí</i>	217
8.6.	<i>Literatura</i>	217
9.	POLITIČTÍ AKTÉŘI (M. KUBÁT)	219
9.1.	<i>Zájmové skupiny</i>	219
9.1.1.	<i>Typy zájmových skupin</i>	220
9.1.2.	<i>Funkce zájmových skupin</i>	222
9.1.3.	<i>Strategie zájmových skupin</i>	223
9.1.4.	<i>Zájmové skupiny a stát – systém organizovaných zájmů</i>	225
9.2.	<i>Politické strany</i>	226
9.2.1.	<i>Definice politické strany</i>	226
9.2.2.	<i>Politická strana a politické hnutí</i>	229
9.2.3.	<i>Vznik politických stran</i>	230
9.2.4.	<i>Institucionalizace politických stran</i>	233
9.2.5.	<i>Typologie politických stran</i>	235

9.2.6.	<i>Funkce a cíle politických stran</i>	241
9.3.	<i>Shrnutí</i>	243
9.4.	<i>Literatura</i>	243
10.	STRANICKÉ SYSTÉMY (M. KUBÁT)	245
10.1.	<i>Definice stranického systému</i>	245
10.2.	<i>Postavení politických stran ve stranickém systému</i>	249
10.2.1.	<i>Relevance politických stran</i>	249
10.2.2.	<i>Malé a velké politické strany</i>	250
10.2.3.	<i>Antisystémové a protestní politické strany</i>	254
10.3.	<i>Typologie stranických systémů</i>	256
10.3.1.	<i>Stranické systémy v nedemokratických politických systémech a jejich typy</i>	256
10.3.2.	<i>Stranické systémy v demokratických politických systémech a jejich typy</i>	258
10.4.	<i>Dynamika stranických systémů a její zachycení</i>	262
10.4.1.	<i>Měření roztržitosti stranického systému</i>	263
10.4.2.	<i>Měření polarizace stranického systému</i>	264
10.5.	<i>Shrnutí</i>	265
10.6.	<i>Literatura</i>	266
11.	VOLBY A VOLEBNÍ SYSTÉMY (M. KUBÁT)	268
11.1.	<i>Svobodné volby (kritéria, cíle, funkce)</i>	269
11.2.	<i>Volební systémy</i>	271
11.2.1.	<i>Volební proces</i>	272
11.2.2.	<i>Volební právo</i>	273
11.2.3.	<i>Volební procedura</i>	275
11.3.	<i>Vybrané volební systémy – základní charakteristika</i>	277
11.3.1.	<i>Většinový volební systém</i>	277
11.3.2.	<i>Proporční volební systém</i>	280
11.3.3.	<i>Smíšený volební systém</i>	282
11.4.	<i>Další atributy volebních systémů</i>	286
11.4.1.	<i>Volební obvody</i>	286
11.4.2.	<i>Matematické metody sčítání hlasů a přerozdělování mandátů</i>	286
11.5.	<i>Politické konsekvence volebních systémů</i>	293
11.5.1.	<i>Proporcionalita a disproporcionalita volebního systému</i>	293

11.5.2. Volební systém a stranický systém	297
11.5.3. Který volební systém?	299
11.6. Volební chování	301
11.6.1. Individuální volební chování	302
11.6.2. Agregované volební chování	303
11.6.3. Volební chování jako důsledek politické situace a volebního systému	306
11.7. Volební účast	308
11.7.1. Faktory ovlivňující výši volební účasti	309
11.7.2. Diskuse o volební účasti	310
11.8. Volební geografie	312
11.9. Volební kampaň	314
11.9.1. Volební reklama a volební marketing	315
11.9.2. Typologizace volební kampaně	317
11.10. Shrnutí	321
11.11. Literatura	321
12. POLITICKÁ SOCIOLOGIE (K. MÜLLER)	324
12.1. Proč politická sociologie?	324
12.2. Co je politická sociologie?	327
12.3. Občanská společnost: nikoli všelék, pouhá nezbytnost	331
12.4. Shrnutí	338
12.5. Literatura	339
13. TEORIE DEMOKRACIE (M. SKOVAJSA)	340
13.1. Úvodem: různé teorie demokracie	341
13.2. Antická demokracie	343
13.2.1. Demokracie v Athénách	343
13.2.2. Filosofická kritika demokracie: Platón	344
13.2.3. Demokracie jakožto vláda mnohých: Aristotelés	346
13.3. Moderní teorie demokracie	351
13.3.1. Moderní teorie přímé demokracie: Jean-Jacques Rousseau ..	352
13.3.2. Kritika masové demokracie: Alexis de Tocqueville	356
13.3.3. Klasická liberální teorie reprezentativní demokracie: John Stuart Mill	359
13.3.4. Elitní teorie demokracie: Joseph A. Schumpeter	362
13.4. Shrnutí	367
13.5. Literatura:	368

14.	POLITICKÁ ANTROPOLOGIE (L. CABADA)	369
14.1.	<i>Co je politická antropologie?</i>	369
14.2.	<i>Paradigmata politické antropologie</i>	374
14.3.	<i>Vybraná témata politické antropologie</i>	376
14.3.1.	<i>Moc a autorita</i>	376
14.3.2.	<i>Nedemokratické politické systémy</i>	378
14.3.3.	<i>Politická náboženství</i>	380
14.3.4.	<i>Problematika modernizace a transformace</i>	381
14.3.5.	<i>Teorie závislosti</i>	384
14.4.	<i>Shrnutí</i>	386
14.5.	<i>Literatura</i>	387
15.	POLITICKÁ GEOGRAFIE (M. ROMANCOV)	388
15.1.	<i>Postavení v systému věd</i>	388
15.2.	<i>Individuální vnímání prostoru</i>	391
15.3.	<i>Mapy a politické mapy</i>	394
15.4.	<i>Region</i>	400
15.5.	<i>Poloha</i>	402
15.6.	<i>Stát</i>	403
15.6.1.	<i>Teritorium</i>	405
15.6.2.	<i>Obyvatelstvo</i>	409
15.6.3.	<i>Vnitřní politicko-prostorová organizace teritoria</i>	413
15.6.4.	<i>Suverenita</i>	417
15.6.5.	<i>Mezinárodní uznání</i>	417
15.7.	<i>Volební geografie</i>	418
15.8.	<i>Shrnutí</i>	419
15.9.	<i>Literatura</i>	419
16.	GEPOLITIKA (M. ROMANCOV)	421
16.1.	<i>Historické koncepty v geopolitice</i>	422
16.2.	<i>Teorie Heartlandu</i>	426
16.3.	<i>Teorie pan-regionů</i>	428
16.4.	<i>Teorie Heartland – Rimland</i>	429
16.5.	<i>Geopolitika A. P. de Severskyho</i>	430
16.6.	<i>Geopolitika D. W. Meiniga</i>	431
16.7.	<i>Geopolitika C. S. Graye</i>	433
16.8.	<i>Teorie geopolitických a geostrategických regionů</i>	435

16.9. Astropolitika	437
16.10. Nová a stará geopolitika	441
16.11. Shrnutí	444
16.12. Literatura	444

16.13. ...	445
16.14. ...	446
16.15. ...	447
16.16. ...	448
16.17. ...	449
16.18. ...	450
16.19. ...	451
16.20. ...	452
16.21. ...	453
16.22. ...	454
16.23. ...	455
16.24. ...	456
16.25. ...	457
16.26. ...	458
16.27. ...	459
16.28. ...	460
16.29. ...	461
16.30. ...	462
16.31. ...	463
16.32. ...	464
16.33. ...	465
16.34. ...	466
16.35. ...	467
16.36. ...	468
16.37. ...	469
16.38. ...	470
16.39. ...	471
16.40. ...	472
16.41. ...	473
16.42. ...	474
16.43. ...	475
16.44. ...	476
16.45. ...	477
16.46. ...	478
16.47. ...	479
16.48. ...	480
16.49. ...	481
16.50. ...	482
16.51. ...	483
16.52. ...	484
16.53. ...	485
16.54. ...	486
16.55. ...	487
16.56. ...	488
16.57. ...	489
16.58. ...	490
16.59. ...	491
16.60. ...	492
16.61. ...	493
16.62. ...	494
16.63. ...	495
16.64. ...	496
16.65. ...	497
16.66. ...	498
16.67. ...	499
16.68. ...	500
16.69. ...	501
16.70. ...	502
16.71. ...	503
16.72. ...	504
16.73. ...	505
16.74. ...	506
16.75. ...	507
16.76. ...	508
16.77. ...	509
16.78. ...	510
16.79. ...	511
16.80. ...	512
16.81. ...	513
16.82. ...	514
16.83. ...	515
16.84. ...	516
16.85. ...	517
16.86. ...	518
16.87. ...	519
16.88. ...	520
16.89. ...	521
16.90. ...	522
16.91. ...	523
16.92. ...	524
16.93. ...	525
16.94. ...	526
16.95. ...	527
16.96. ...	528
16.97. ...	529
16.98. ...	530
16.99. ...	531
16.100. ...	532